



Skötselplan för Simonbergets naturreservat

Innehållsförteckning

<i>BESKRIVNINGSDDEL</i>	2
1. Syfte med reservatet	2
2. Beskrivning	2
2.1 Uppgifter om reservatet	2
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning	2
2.3 Områdets bevarandevärden	3
2.4 Källförteckning	4
<i>PLANDEL</i>	5
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	5
4. Friluftsliv	6
5. Uppföljning	7
5.1 Uppföljning av bevarandemål	7
5.2 Uppföljning av skötselåtgärder	7
6. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	7
6. Skötselplanekarta	8

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syfte med reservatet

Syftet med Simonbergets naturreservat är att

- bevara ett för Tunaberg typiskt landskapsavsnitt bestående av Simonberget och Kummelberget med skogsklädda omgivningar.
- bevara värdefulla strukturer som gamla ädellövträd, gamla tallar och döda träd, samt den biologiska mångfalden som finns i området.
- bevara ett för friluftslivet värdefullt område där friluftsliv ska kunna bedrivas med de begränsningar som anges i föreskrifterna.

2. Beskrivning

2.1 Uppgifter om reservatet

Objektnummer	04-02-105
Län	Södermanland
Kommun	Nyköping
Församling/socken	Tunaberg
ID-punkt	x=6503120, y=1564297
Areal	42,4 ha, varav allt land
Markslag och naturtyper Skogsmark - Lövblandad barrskog - Tallskog - Triviallövskog med ädellövinslag - Triviallövskog - Granskog Skogsimpediment(berg)	Ca 42,4 ha varav ca 24 ha produktiv Ca 9 ha Ca 5 ha Ca 5 ha Ca 5 ha Ca 0,1 ha Ca 18,4 ha
Prioriterade bevarandevärden Markslag Naturtyper Strukturer (landskapselement) Växt- och djursamhällen Arter Friluftsliv	Skog, berg Alla (se ovan) Gamla träd, döda träd Fåglar, vedsvampar Berguv Vandring, klättring

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Området ligger inom riksintresse Tunaberg-Koppartorp (D59) och är även av regionalt intresse för kulturmiljövården (N6). Landskapet karaktäriseras av att det är bergigt och skogsbevuxet med små insprängda åkerlappar mellan bergen. Bergen innehåller såväl järn- som kopparmalm vilka har brutits åtminstone sedan medeltiden. De första skriftliga uppgifterna om bergsbruk finns från slutet av 1300-talet. Från bronsåldern till äldre järnålder skedde en bebyggelseförskjutning österut. Bronsålderslämningar finns koncentrerade i ett område kring Koppartorp. Under äldre järnåldern har bebyggelsen förflyttats österut till området mellan

Koppartorp och Överbosjön. Under yngre järnåldern skedde en förflyttning ytterligare österut. Den huvudsakliga kolonisationen skedde under medeltiden vilket bland annat ortnamnen ger informationen om. Området som ingår i naturreservatet tillhörde under medeltiden frälsegodsens Ytterbo och Klenby. Under Ytterbo låg Hertighag och Överbo och under Klenby Koppartorp. Uppgifterna gäller senmedeltid eftersom skriftliga källor från tidigmedeltid saknas. De underliggande gårdarna betalade arrende till godsens i form av ved, dagsverken, järn, koppar med mera.

Markanvändningen inom naturreservatet har i huvudsak utgjorts av slätter (till vinterfoder) och för bete. Slätter förekom i kanterna mot berget samt dess sluttningar, vilket bland annat tecknas i form av hassel och en del få kvarvarande kärnväxter som indikerar tidigare hävd, exempelvis slätterfibbla. Äldre kartor anger även att områdena har eldats för att sedan nyttjas till bete. Ett gruvhål finns även registrerat i fornlämningsregistret (RAÄ, Tunabergs socken, nr 218). Vid förra sekelskiftet tillhörde Koppartorp Klenby vilket i sin tur lydde under Näveklav (bruket). Enligt häradskartan från början av 1900-talet var området på denna tid dominerat av barrträd och på slänterna nedanför bergen växte lövträd. Även på den ekonomiska kartan från 1950-talet med flygfoto är området skogsklätt. I den äldre skogen som dominerar området finns nu tecken på tidigare avverkning och vedtäkt, men påverkan är endast måttlig.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska värden

Tallskog dominerar i den karga miljön uppe på bergen där man har en fantastisk vy över omgivningarna. Skogen har en ålder på 110-150 år, men enstaka träd är troligen över 200 år gamla. I den flerskiktade skogen finns inslag av gran, asp, ek, vårtbjörk, rönn och en. En del senvuxna träd finns av tall, ek och asp. Död ved förekommer relativt sparsamt men bitvis finns en del lågor av gran och tall, i olika grader av nedbrytning. De vanligaste vegetationstyperna är blåbärstyp, lingontyp och smalbladig grästyp.

De sydvända branterna och skogen ner mot åkermarken i söder domineras av lövträd, främst ek, lind och asp. Här finns många senvuxna löv/ädelöfträd med mossfällar. Lövträden är av "bergbrantstyp" och föryngrar sig själva bra utan inverkan av storskaliga störningar. Det stora inslaget av lind tyder på en mycket lång trädkontinuitet i branten. Markvegetationen utgörs av bredbladig grästyp, lågörttyp och högörttyp. Inslag finns av gran, tall, asp, vårtbjörk, rönn, sälg, hassel, samt rosor, måbär och en. Lodväggar och klippblock är helt övervuxna med olika mossarter. Andra värdefulla element är spärrgreniga grova träd, block och skrymslen. Aldern på skogen varierar från ung till gammal.

Bakom villorna vid vägen växer talldominerad blandskog, men mitt inne i beståndet finns några gamla, grova ekar med håligheter och kraftiga mossfällar och även några gamla lindar. Yngre och äldre senvuxna lindar tyder på en lång trädkontinuitet.

Över 60 % av skogen i reservatet är över 100 år gammal och det äldsta beståndet som har en medelålder på 140 år finns på Simonberget. Ungskogarna innehåller mycket löv vilket på kort sikt kan ge höga naturvärden.

När det gäller arter är området mest känt för att det på Kummelberget sedan många år häckar berguv. I övrigt har hittats en del signalarter samt den rödlistade blecktikan på gammal ek. Området är med sina många block och lodytor värdefullt för lavar och mossor. På gamla och döda träd har en del ovanliga lavar och tickor hittats. Inga specialister har undersökt området. I tabell 1 redovisas de signal- och rödlistade arter som påträffats i reservatet.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter samt andra skyddsvärda arter registrerat i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen. Rödlistekategori följer Gärdenfors, U. (ed.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. (VU) = sårbar, (NT) = missgynnad. (S) = signalart enligt Skogsstyrelsen.

Svenskt namn	Latinskt namn	Rödlistad/ signalart	Notering
Lind	<i>Tilia cordata</i>	S	
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S	
Guldlockmossa	<i>Homolothecium sericeum</i>	S	
Porellor	<i>Porella spp.</i>	S	
Blekticka	<i>Pachykytospora tuberculosa</i>	NT/S	
Rävticka	<i>Inonotus rheades</i>	S	
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	S	
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	S	
Gulpudrad spiklav	<i>Calicium adpersum</i>	S	
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	NT	Ingår i EU:s fågeldirektiv

2.3.2 Geovetenskapliga värden

Landskapet kring Tunaberg på Kolmården är starkt kuperat och mycket omväxlande där Kummelberget och Simonberget reser sig brant upp från de omkringliggande markerna. Kummelberget är med sina dryga 80 m ö.h. det högsta av de två bergen. Simonberget är drygt 60 m ö.h. Höjdskillnaden från omkringliggande marker till bergens topp är på 45-65m. Berggrunden utgörs i huvudsak av metasediment samt yngre graniter i områdets nordvästligaste del. Sydöst på Kummelberget finns två jättegrytor, en större och en mindre.

2.3.3 Kulturhistoriska värden

Tunaberg är en bygd som karaktäriseras av tidigare bergshantering och många fornlämningar. I själva reservatet finns en gruva registrerad i fornlämningsregistret (RAÄ, Tunabergs socken, nr 218). Omedelbart sydväst om reservatet ligger Tunabergs malmfält där koppar och kobolt bröts fram till början av 1900-talet. I området finns vidare ett flertal nedlagda gruvor där zink och bly bröts fram till samma tid. Mest känd av fyndigheterna är Tunabergs koppar-koboltgruva.

2.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området har stor betydelse för friluftslivet och kan ge besökare höga natur- och kulturupplevelser. I dag nyttjas området flitigt av klättrare och vandrare. Föreningen Sörmlandsleden underhåller cirka 3 km led i området där särskilt leden som tar en upp på Simonberget är populär. En egen led är markerad från Sörmlandsleden och fram till jättegrytorna mellan Simonberget och Kummelberget.

Simonberget, som ofta går under namnet Tunaberg, är en av de mest populära klätterklipporna i Sverige mycket beroende på de många olika lederna i alla olika svårighetsgrader. Berget utnyttjas flitigt av klättrare, särskilt från mars till september, och här pågår även kursverksamhet. Klättring har pågått på Simonberget sedan 1960-talet.

Området har även stor betydelse för allmänbildning och utbildning.

2.4 Källförteckning

- Gärdenfors, 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Lantmäterimyndigheten i Södermanlands län, 2005. *Fastighetsrättslig utredning med tillhörande fastighetsförteckning och kartor över Simonbergets naturreservat*.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991. *Sörmlands Natur, Naturvårdsplan*. Objekt nr 80-104 (klass II).
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1984. *Ädellövskogsinventeringen*.
- Nitare, J., 2000. Signalarter. Indikatorarter på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag 2000.

- Riksantikvarieämbetet. *Fornlämningsregistret*.
- Skogsvårdsstyrelsens *nyckelbiotopsinventering*, ID-nummer: 09H 0C 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19 (nyckelbiotoper). 09H 0C 16 (naturvärdesobjekt).
- Skyllberg, E. 2001. *Södermanlands medeltida bergsbruk – en feodal angelägenhet*. Sörmländska handlingar nr 50.
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1972. Kombinerad jordarts- och berggrundskarta. Kartblad 9H SV Nyköping. Skala 1:50 000.
- Södermanlands hembygdsförbund. 1988. *Sörmlandsbygden 1988:2*. Nyköping.
- LMV. Charta på hemmanen Tomta och Kåppartorp, Jönåkers härad och Tunabergs socken, Södermanland, 1795. 04-TUG-35.
- LMV. Häradskartan för Jönåkers härad. Uppmätt 1900. Skala 1:50 000.
- LMV. Ekonomiska kartan. Kartblad 9702. Flygfotograferad 1954, 55. Kartlagd 1958. Skala 1:10 000.

PLANDEL

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i två skötselområden efter inriktning på skötseln, se nedanstående karta.



Skötselområden

1 - Skog för fri utveckling

2 - Skog med viss skötsel av träd- och buskskikt



Skötselområde 1: Skog för fri utveckling (ca 38 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar större delen av reservatet, både den produktiva skogsmarken och de skogklädda impedimenten. Skogen ska utvecklas mot naturskog.

Bevarandemål

Naturskogsartade hållmarker, blandskogar och lövskogar. Stort innehåll av gamla träd och döda träd av olika nedbrytningsstadier.

Skötselåtgärder

Inga

Skötselområde 2: Skog med viss skötsel av träd- och buskskikt (ca 4 ha)

Beskrivning

Omfattar fyra lövskogsdominerade delområden som alla innehåller gamla ekar eller lindar som behöver frihuggas. Ädla lövträd skall prioriteras. Området innehåller även aspsuccessioner. Yngre gran skall röjas bort om den utgör hot mot lövskogen. Sly kan röjas bort i anslutning till åkermarken.

Bevarandemål

- Lövskogar med höga naturvärden. Omfattar lundartad lövskog och lövbränneartad lövskog med höga naturvärden. Alla grova ekar och lindar skall vara frihuggna.

Skötselåtgärder

- Frihuggning av gamla ekar och lindar. Då hävd av området är orealistisk att få till stånd, får denna åtgärd upprepas med 5-10 års mellanrum.
- Slyröjning
- Eventuell röjning av ung gran

4. Friluftsliv

Beskrivning

Naturresevatet skall, under stort hänsynstagande till flora och fauna, vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet. Sörmlandsleden har tre kilometer markerade leder i området och vandrare kan ta sig runt på två olika slingor (se besökskartan s. 8). En rastplats med eldstad samt ett torrdass finns för besökande nedanför Simonberget. Inom reservatet finns möjligheter för tältning i skogen mellan rastplatsen och torrdasset. Det går även bra att tälta på den öppna marken som ligger strax utanför reservatet, nära eldstaden. En parkeringsplats skall anläggas vid huvudvägen.

Bevarandemål

- Två väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av reservatet skall finnas.
- Stigarna, rastplatsen och torrdasset skall vara väl underhållna.

Skötselåtgärder

- Uppsättning av informationsskyltar, röjning och märkning av stigar, underhåll av rastplats och torrdass, anläggning av parkeringsplats.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Informationsskyltar
- Rastplats, stigar, torrdass

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 12:e år för:

- Utbredning och utveckling av lövskogen i skötselområde 2. Inkluderar att följa upp frihuggna träd och att följa granens utveckling.

5.2 Uppföljning av skötselåtgärder

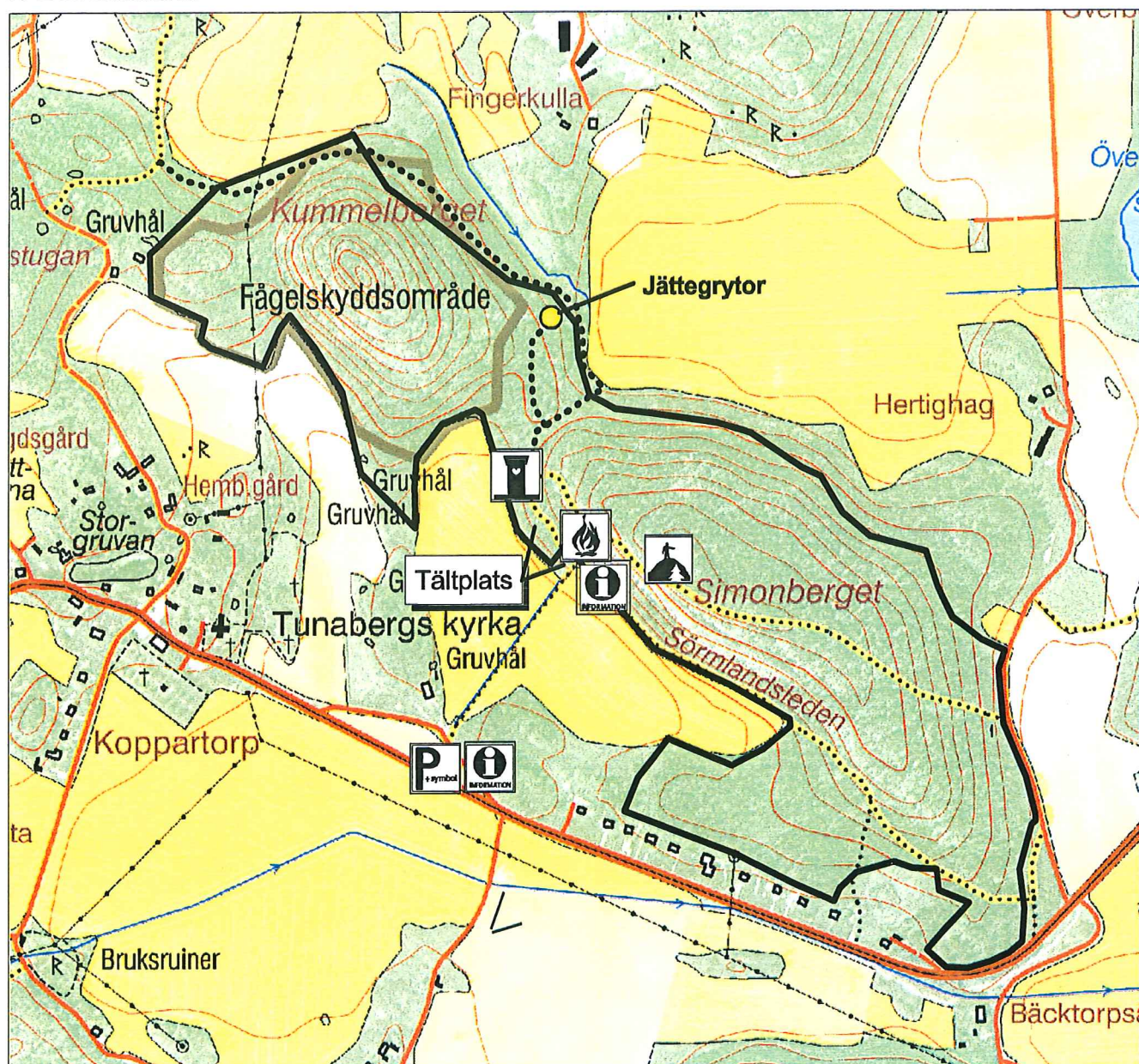
Entreprenörer ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts.

6. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet	Finansiering
Frihuggning av ekar och lindar	2006 och senare med 5-10 års mellanrum	Skötselomr. 2	1	Reservatsanslag
Slyröjning	2006 och senare vid behov	Skötselomr. 2	2	Reservatsanslag
Röjning av inväxande gran	Vid behov	Skötselomr. 2	2	Reservatsanslag
Röjning av stigar	Årligen, annars vid behov		1	Reservatsanslag
Informationsskyltar	2006	Se skötselplane-kartan	1	Reservatsanslag
Underhåll av rastplats och torrdass	Vid behov		1	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd		1	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Skyltar och stigar varje år. Övriga mål vart 12:e år.		1	Reservatsanslag

7. Besökskarta



Simonbergets naturreservat

Teckenförklaring



Reservatsgräns



Vandringsled



Parkeringsplats



Informationstavla



Utsiktspunkt



Eldplats



Toalett



Jättegrytor

100 0 100 200 meter



© Lantmäteriet 2005. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2005/188-D.